

Årsmelding 2013

Årsmeldingen for 2013 oppsummerer arbeidet og måloppnåelsen til Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene på bakgrunn av tildelingsbrevet. Del I omhandler Foreldreutvalget for grunnsopplæringen, del II omhandler Foreldreutvalget for barnehager. Utvalgenes felles prosjekt "Hele barnet – hele løpet", mål for sekretariatet, kommunikasjonsarbeidet for FUB og FUG og økonomiforvaltning og intern forvaltning blir behandlet i del III. I del IV redegjøres det for bruken av tildelte midler på kap. 221.

Del I

Foreldreutvalget for grunnsopplæringen (FUG)

Innledning

2013 har vært et spennende år med mange oppgaver. Utvalget opplever at vi gjennom dette året har vært en tydelig foreldrestemme og gjort FUG mer synlig.

FUGs årlige foreldrekonferanse 2013 samlet 115 deltagere som fikk ny inspirasjon i sitt arbeid. FUG har også deltatt på møter i EPA (European Parents' Association). I det nordiske samarbeidet har det vært sterkt fokus på frafall i videregående opplæring i de nordiske landene.

FUGs virksomhet 2013

Medlemmer i FUG i perioden 2012 – 2015

Christopher Beckham, leder frem til 14.10.2013

Elisabeth Strengen Gundersen, leder fra 15.10.2013

Christian Hellevang, nestleder

Ubah Abduqadir, medlem

Laila Aleksandersen Nutti, medlem

Synøve Buan, medlem

Øyvind Næss, medlem

Tom Wennemo, varamedlem, medlem etter 15.10.2013

Helge Woie, varamedlem

Medlemmer i FUGs arbeidsutvalg i 2013

Christopher Beckham, leder til 14.10.2013

Elisabeth Strengen Gundersen, leder fra 15.10.2013

Christian Hellevang, nestleder
Elisabeth Strengen Gundersen vara fram til 14.10.2013

FUG- og AU-møter

I løpet av 2013 er det avholdt 6 FUG-møter og 7 møter i arbeidsutvalget.

I brev om tildeling for 2013 heter det om FUGs ansvar og hovedoppgaver: FUG er et selvstendig rådgivende organ for Kunnskapsdepartementet i saker om samarbeid mellom skole og hjem. FUG skal arbeide for godt samarbeid mellom skole og hjem, og skal ivareta foreldrenes interesser i skolesammenheng, jf. forskrift til opplæringsloven § 20-1. FUG skal videre arbeide for å styrke foreldreengasjementet og foreldreinnflytelsen i grunnskolen og første året i videregående opplæring gjennom informasjon, skolering og veiledning overfor foreldre. Utvalget har et spesielt ansvar for å stimulere dialogen mellom hjem og skole. Det er en viktig oppgave for utvalget å bidra til å få alle foreldre med i dette arbeidet.

Mål for 2013

Et overordnet mål for FUG er at samarbeidet mellom hjem og skole skal komme alle elever til gode, slik at de får et best mulig utbytte av opplæringen. Et godt samarbeid kan medvirke til å jevne ut sosiale forskjeller mellom elever og til å hindre frafall.

For å nå dette målet skal FUG

- medvirke til å øke elevenes læringsutbytte gjennom å arbeide for et godt samarbeid mellom hjem og skole
- medvirke til å øke kompetansen i hjem-skole-samarbeid for de ansatte i skolen
- medvirke til å øke kompetansen i hjem-skole-samarbeid for foreldre og få flere foreldre engasjert i opplæringen

FUGs rolle

FUG skal i samarbeidet mellom hjem og skole på alle nivåer i skolesystemet være:

Kunnskapsleverandør

- o Initiere, samle og formidle forskning om hjem-skole-samarbeid og om foreldre som ressurs i barns læring

Brobygger

- o Skape dialog og bygge relasjoner mellom FUG, utdanningsmyndighetene og andre sentrale aktører
- o Stimulere til samarbeid både på skole- og kommunenivå

Skolepolitisk aktør

- o Være pådriver for at utdanningsmyndighetene ivaretar foreldrenes rettigheter
- o Øke foreldremedvirkningen i skolen

FUGs aktivitet i 2013 reflekterer målene som er gitt i tildelingsbrevet.

Resultatkrav for 2013

FUG skal i 2013:

- 1. i sin rolle som rådgivende organ for Kunnskapsdepartementet, herunder Utdanningsdirektoratet, bidra aktivt med synspunkter på aktuelle saker.**

FUG bidrar på ulike måter som rådgiver for myndighetene. Det har vært avholdt møter med politisk ledelse i Kunnskapsdepartementet, og det har vært avholdt etatsstyringsmøte og dialogmøte mellom Kunnskapsdepartementet og FUG. Her har FUG fått innsikt i saker Kunnskapsdepartementet arbeider med, og FUG har lagt fram saker utvalget er opptatt av. Hvilke saker foreldre henvender seg til FUG om, har også blitt belyst. Dette året har det flere ganger blitt pekt på hvordan foreldre opplever avmakt i saker som dreier seg om spesialundervisning og mobbing. Det avdekkes manglende kompetanse hos skolemyndigheter, og noen foreldre har fått medhold hos Fylkesmannen uten at det har skjedd endringer på skolen. Dermed opplever foreldre seg rettsløse.

FUG har vært på høring med Utdanningskomiteen og Finanskomiteen i Stortinget.

FUG-leder, nestleder og sekretariatsleder har faste møter med ledergruppen i Utdanningsdirektoratet. I tillegg har ansatte i FUG hatt møter med andre medarbeidere i direktoratet. FUG har også hatt samarbeid med Helsedirektoratet, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI), Direktoratet for Byggkvalitet og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat).

Å avgi høringsuttalelser er en viktig del av FUGs oppgave som rådgivende organ for KD og Utdanningsdirektoratet. Gjennom høringsuttalelser har FUG klargjort sitt syn på aktuelle saker og hatt mulighet til å påvirke de endelige bestemmelsene i lov, forskrift og læreplan og andre viktige utdanningspolitiske styrings-dokumenter.

Alle FUGs høringsuttalelser publiseres i sin helhet på www.fug.no, under: Om FUG/Høringer.

FUG har i 2013 uttalt seg om følgende saker:

- Forslag til endring i opplæringslov og privatskolelov (spesialundervisning, psykososialt miljø, felles skolekretser og hjelp i opplæringen av personalet som ikke er ansatt i undervisningsstilling)
- Forslag til endring i privatskoleloven (presisering av begrepet "Anerkjent pedagogisk retning")
- Nye læreplaner i valgfag fra skoleåret 2013/2014
- Justering av læreplaner for engelsk, matematikk, naturfag, norsk og samfunnsfag

FORELDREUTVALGENE FOR GRUNNOPPLÆRINGEN OG BARNEHAGENE

Postboks 9360 Grønland, 0135 Oslo | Besøksadresse: Schweigaards gate 15 B, Oslo Sentrum | Telefon: 22 05 90 70
Faks: 22 05 90 71 | Org.nr.: 989 628 011 | post@fug.no | post@fubhg.no | www.fug.no | www.fubhg.no

- Revidert læreplan i samisk som førstespråk og samisk som andrespråk
- Forslag til forskriftsendringer – lokalt gitt muntlig eksamen
- Inntak til videregående opplæring
- Økt fleksibilitet i grunnskolen
- Folkehelsemeldingen
- Helsedirektoratets veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Høringsforslag for skolevirksomheter.
- Obligatorisk gjennomføring av Lærlingundersøkinga
- Veileder for beredskapsarbeid i barnehager og utdanningsinstitusjoner
- Kulturskoletilbud – Forslag til endring i opplæringslov og privatskolelov
- Kulturløftet
- Endring i læreplan for fremmedspråk
- Krav til relevant kompetanse i undervisningsfaget
- Kvalitet i fagopplæringen
- Forslag til endringer i opplæringsloven, privatskoleloven og folkehøgskoleloven

FUG deltok i 22 arbeids- og referansegrupper på nasjonalt nivå i 2013. Flertallet av referansegruppene er i regi av Utdanningsdirektoratet. FUGs viktigste bidrag i disse gruppene er å representere foreldrestemmen. Se vedlegg 1.

FUG-leder og representanter fra sekretariatet har regelmessige møter med Elevorganisasjonen, Utdanningsforbundet, Skolelederforbundet, KS, Barneombudet og NAFO der man har diskutert skolepolitiske saker av felles interesse. Det har også vært møter med Trygg Trafikk, Oslo KFU, Rådet for innvandrersorganisasjoner, Sametinget og Rahma Konfliktråd. FUG-leder har også hatt møter med politikere i ulike partier.

2. gjennom målrettede tiltak bidra til å øke kompetansen i rådsorganene på skolene, dette for å styrke foreldrenes medvirkning i skolen og foreldrerollen i barnas læring.

FUG mener at foreldrene er en viktig aktør når det gjelder arbeidet mot mobbing. Dette arbeidet har høy prioritet i FUG. Sekretariatet har hatt mange rådgivninger for enkeltforeldre og tillitsvalgte foreldre om dette temaet. Foreldre som rollemodeller og FAUs rolle for å skape et godt læringsmiljø, er viktige stikkord. FUG er en aktiv part i "Manifest mot mobbing" og deltok i kampanjen "Voksne skaper vennskap".blant annet med en aktiv hjemmeside.

FUG arrangerte også i 2013 en nasjonal konferanse for 115 tillitsvalgte foreldre, Konferansen fant sted på Gardermoen 19.-20. oktober. Tema for årets konferanse var "Den inkluderende skolen som ser eleven, og som klarer å gi følelse av mestring". Informasjon om konferansen ble lagt ut på FUGs hjemmeside og brev ble sendt skolefaglig ansvarlig i kommunene. I tillegg ble det sendt e-post til de kommunene som har kommunale foreldreutvalg (KFU). Vi hadde også informasjon om konferansen på vår facebook side. Det var stor interesse for konferansen, og evalueringen viste at deltakerne hadde stort utbytte

av den. FUGs årlige konferanse medvirker i stor grad til å øke kompetansen i hjem-skole-samarbeid for foreldre, og for å få flere foreldre engasjert i opplæringen. FUG skal også medvirke til utjevning av sosiale forskjeller mellom elever ved å fortsette å arbeide for at alle foreldre engasjerer seg i opplæringen, uavhengig av sosial bakgrunn. Dette kan gjøres blant annet ved å spre kunnskap om sammenhengen mellom foreldrestøtte og elevenes motivasjon. Årets konferanse hadde fokus på den inkluderende skolen, og det ble lagt vekt på å nå ut til alle.

Deltakerne melder tilbake at konferansen bidrar til inspirasjon og økt engasjement og videreformidling av kunnskap lokalt.

FUG har innledet et samarbeid med kommunalt foreldreutvalg i Oslo (Oslo KFU) for å øke engasjementet hos minoritetsspråklige foreldre og motivere dem til å delta aktivt i skolens rådsorgan. Prosjektet har som mål å utarbeide en rapport som kan medvirke til, og være et verktøy i, arbeidet med økt deltakelse av minoritetsspråklige foreldre i skole-hjem-samarbeidet i Osloskolen. Samarbeidsprosjektet har som målsetning å fremme en 40/60% satsing i sammensetningen av FAU-ene i Oslo. Bakgrunnen for denne målsetningen er prognosene som sier at det om en tid vil være 40% minoritetsspråklige og 60% majoritetsspråklige beboere i Oslo. Sammensetningen i FAU bør gjenspeile dette, i det minste på de skolene som har en høy andel minoritetsspråklige elever. Oslo KFU er prosjekteiere.

3. informere skoleverket, lærerutdanningene og skolelederutdanningene om den rollen foreldre har for elevenes skolehverdag, dette for å øke kompetansen i hjem-skolesamarbeid for de som jobber i skolen.

FUG var i 2013 representert på Sørlandsk lærerstevne og skolemøtet i Rogaland med stand. FUG var også representert med stand på "Nasjonal konferanse om bruk av IKT i utdanning og læring" (NKUL) i Trondheim.

Det er av avgjørende betydning at lærerstudentene får kompetanse i kommunikasjon med foreldre og lærer å se på foreldre som en ressurs. FUG har hatt fem foredrag på lærerutdanningsinstitusjoner. FUG har en ressurside om lærerutdanning på fug.no.

FUG har holdt seg oppdatert på forskning om samarbeid hjem-skole. I møte med lærerutdanningene og skoleverket er det viktig å kunne dokumentere foreldres betydning for barns læring.

4. medvirke til et godt samarbeid mellom hjem og skole som kommer alle elevene til gode, og som gjør at de får et best mulig utbytte av opplæringen. Et godt samarbeid kan medvirke til å jevne ut sosiale forskjeller mellom elever og hindre frafall.

Utvalgsmedlemmer og medlemmer av sekretariatet har i løpet av 2013 hatt

37 foredrag for foreldre, lærere og skoleledere i grunnskolen og den videregående skolen. I de fleste tilfellene har skoler i kommunene slått seg sammen og arrangert et stormøte, noen få ganger har det vært enkeltskoler. FUG ser verdien i at alle parter i skolen får samme "informasjon" når vi holder foredrag om hjem-skole- samarbeid og foreldres betydning for elevenes læring.

FUG sendte også i 2013 ut materiell utviklet i prosjektet "SKAP dialog". Dette for å bevisstgjøre alle foreldre i 1. klasse om hvor viktige de er for sine barns læring og betydningen av at foreldrene kjenner hverandre og hverandres barn. Sendingen til skolene bestod av Kontaktbok mellom hjem og skole og informasjonsark, samt brosjyren Rettigheter og plikter som Utdanningsdirektoratet la ved, som skulle deles ut av kontaktlæreren til foreldrene, i tillegg til brev til rektor og FAU leder. Prosjektet ble utviklet i samarbeid med Utdanningsdirektoratet, Utdanningsforbundet, KS, Skolenes landsforbund og Skolelederforbundet.

Henvendelser til FUG tyder på at det fortsatt er mye enveiskommunikasjon fra skole til foreldre. Ett av målene med kampanjen har derfor vært å bidra til en toveiskommunikasjon og reell dialog og medvirkning. Det har også vært et mål å få foreldre til å danne foreldrenettverk. Forskning viser at det er viktig for barns læringsmiljø at foreldrene kjenner hverandre.

Materiellet til foreldrene på 8. trinn er trykket i et mindre opplag og sendt ut etter henvendelse til SubjectAid. Her kan kontaktlærerne også få en lærerveiledning for hvordan de kan legge opp foreldremøter. SubjectAid sender jevnlig ut kataloger og nyhetsbrev som promoterer materialet vårt, og det har vært stor interesse for materialet etter at vi begynte å sende det ut gjennom SubjectAid. Det har også vært stor etterspørsel etter spillene våre Samspillet og Dialog, så det er tydelig at lærerne setter pris på et verktøy for samarbeidet med foreldrene. FUGs materiell har vært blant det mest bestilte i 2013 i godt selskap med brosjyrer om miljø (Miljøstatus i Norge og 2 graderC) og menneskerettigheter (Din plass i verden).

Det ble sendt brev til alle fylkeskommunene i 2011 med forespørsel om et møte med skoleadministrasjonen i fylkeskommunen og rektorene ved de videregående skolene for å utveksle informasjon og erfaringer med foreldrestøtte og foreldrelag i videregående opplæring. Utvalgsmedlemmer og sekretariat har gjennomført syv møter med fylkeskommunene om hjem-skole-samarbeid i videregående skole i 2013. Det er fire fylkeskommuner som ennå ikke har hatt besøk av FUG.

Utvalgsleder har sittet i den nasjonale referansegruppen for NY GIV som er en satsning for å motvirke frafall i videregående opplæring.

5. gi informasjon og veiledning til foreldre, særlig tillitsvalgte foreldre, inkludert kommunale foreldreutvalg (KFU).

FUG har i 2013 hatt 550 henvendelser på telefon og e-post fra enkeltforeldre og tillitsvalgte foreldre. Dette er en viktig oppgave for FUG, og foreldre gir uttrykk for at de setter pris på å ha noen å snakke med og få råd og veiledning.

Spørsmål om organisering av skolen toppet tabellen i 2013, med 153 henvendelser. Foreldrene har spurt om organisering av undervisningen, utviklingssamtale, skoleskyss, skole- /klassebytte, skolesammenslåing/skolenedleggelse og lovverk.

På andreplass kom spørsmål om rådsorganer, der 123 har spurt om blant annet organisering, mandat, rektors rolle, opprettelse av FAU-konto og hvilke saker som kan tas opp i hvilke rådsorganer.

På tredje plass med 86 saker kom kategorien læringsmiljø med frustrasjonen over problematferd i klassen, konflikter mellom lærer og elever, dårlig klasseledelse og bruk av ufaglærte. Dette er en oppgang på 40 saker fra 2012, altså en dobling, og tyder på at foreldre fortsatt opplever problemer med uro, bråk og dårlig ledelse av sine barns klasser.

På fjerde plass kom vanskelig kommunikasjon med skolens ledelse. Av totalt 550 henvendelser fra foreldre i 2013, er det 81 som har oppgitt dette som sin hovedfrustrasjon. De beskriver problemer med å kommunisere med rektor og få forståelse og respons på sine saker – uavhengig av om det gjelder mobbing, spesialundervisning eller læringsmiljø. Dette er også en markant oppgang fra 2012, med 31 flere saker. Men det har blitt færre saker siste halvår 2013, fra 59 til 29 henvendelser.

De mange henvendelsene (50%) om organisering og rådsorganer tyder på at foreldre ikke får den nødvendige informasjon og opplæring som trengs for å kunne ha en reell medvirkning i barnas skolegang. I 2013 har FUG hatt flere vanskelige saker som vi har fulgt over tid. Mobbing er på omtrent samme nivå som året før, med 44 saker til FUG i 2013, og 41 i 2012. I 2011 var tallet 64. Dette er gledelig, selv om vi ikke tar vårt tall som en sikker indikator på at mobbingen har gått ned. De sakene FUG får vite om, er nok dessverre bare toppen av isfjellet.

Rådgivningssakene gir FUG en oversikt over hvilke spørsmål foreldre er opptatt av. FUG tar henvendelsene og problemene videre til utdanningsmyndighetene og viser til hvor i utdanningssystemet det er vanskelig å finne løsninger.

FUG har videreutviklet siden Ofte stilte spørsmål (OSS) for at foreldre raskt og lett kan finne svar på det lurer på.

FUG har materiell til nedlasting på sine hjemmesider. Det er skoleringsmateriell for tillitsvalgte foreldre, filmer om samarbeid hjem-skole og materiell om hvordan foreldre kan hjelpe sine barn. Også i 2013 er materialet blitt løftet fram og synliggjort for foreldre og skole til bruk i samarbeidet.

6. bidra med informasjon og veiledning til foreldre vedrørende Kunnskapsløftet, relevante stortingsmeldinger, strategier.

Mye av informasjonen og veiledningen til foreldre foregår via nettet. Det er blitt lagt ut nyhetssaker, og det informeres om endringer. Mer om dette er beskrevet i del III under avsnittet om kommunikasjonsarbeidet i FUG og FUB. FUG har informert om mobbemanifestet som ble undertegnet i 2011 og bidratt med informasjon om den årlige kampanjen i 2013.

7. I samarbeid med KS fullføre pilotforsøk med beredskapsteam som kan bistå i alvorlige mobbesaker i skolen, jf. pkt. 2.2 om egen tildeling på kap. 226.

Fire kommuner har deltatt i et pilotprosjekt for å gjøre erfaringer med beredskapsteam mot mobbing. Kommunene er Egersund, Kristiansand, Råde og Sarpsborg. Kommunene har hatt én samling. Tema var erfaringer med å ha brukt teamet på reelle saker. En rapport om prosjektet ble skrevet i løpet av høsten. Ferdig trykket rapport ble ferdig i januar 2014.

Internasjonalt samarbeid Samarbeid i Nordisk Komité (NOKO)

Det er et godt samarbeid mellom de nordiske foreldreorganisasjonene gjennom Nordisk Komité. Komiteen består av lederne for foreldreorganisasjonene i de nordiske landene. Det var planlagt to møter i 2013, men det ene møtet ble dessverre ikke gjennomført på grunn av svært dårlig vær på Island. Det ble holdt et møte i høst i Oslo. Møtene og formannsvervet går på omgang. I 2013 hadde Finland formannsvervet. Sekretariatsoppgavene ivaretas av den danske foreldreorganisasjonen Skole og Forældre. Det avholdes en foreldrekonferanse i regi av NOKO annethvert år. Det var ikke konferanse i 2013.

Mange saker er av felles interesse for de nordiske landene, for eksempel forskning om hjem-skole-samarbeid, kompetanse om hjem-skole-samarbeid i lærerutdanningen, foreldrenes rolle i kvalitetsutvikling og skolevurdering, mobbing - skolens ansvar og foreldrenes rolle - og frafallsproblematikken. Møtene er blitt brukt til å utveksle erfaringer, gi innspill og foreslå tiltak.

Utvalgsleder og to fra sekretariatet gjennomførte en studietur til Stockholm. Temaene var erfaringer med friskoler, sertifisering av lærere, arbeid mot mobbing og barne- og elevombud. Det ble også gjennomført et møte med Foreldrealliansen, som er en svensk foreldreorganisasjon.

Samarbeid med Latvia

En nystartet foreldreorganisasjon i Latvia fikk støtte fra Nordisk Råd til et prosjekt om inkluderende og trygge skoler. De måtte ha nordiske samarbeidspartnere og fikk det gjennom FUG og den islandske foreldreorganisasjonen. To representanter fra Latvia var i Oslo i slutten av september i forbindelse med prosjektet. FUG arrangerte to studiebesøk til skoler i Oslo og møte med Utdanningsdirektoratet. To representanter fra FUG var i Riga i november i forbindelse med en rundbordskonferanse. FUG hadde en presentasjon om integrering og en om trygge skoler og psykososialt læringsmiljø. Opplæringsloven

i Latvia er i ferd med å endres, og flere fra myndighetene var til stede på konferansen.

European Parents' Association (EPA)

FUG er medlem i den europeiske foreldreorganisasjonen EPA. Det har vært deltagelse fra FUG på to generalforsamlinger, den første i Paris og den andre i Brussel. På møtet i desember ble FUGs nestleder, Christian Hellevang valgt som medlem av styret i EPA.

Del II

Foreldreutvalget for barnehager (FUB)

Innledning

Medlemmer i FUB i perioden 2010-2014

Foreldreutvalget for barnehager har nå lagt bak seg sitt tredje arbeidsår. Utvalget består av følgende personer:

- Lena Jensen, leder
- Egil Dahl, nestleder
- Hege Oftedal
- Dagfinn Bell
- Honoratte Muhanzi Kashale
- Roger Skarvik
- Jimmy Høiberget, varamedlem

FUBs rolle

Utvalget har hatt nok et år med høy aktivitet. Utvalget markerer seg aktivt utad med synspunkter og deltagelse i debatter og meningsutveksling. FUB blir i økende grad forespurt om å holde foredrag for eksterne aktører og invitert til å delta i arbeidsgrupper og annet samarbeid. Det har vært et år med mye reisevirksomhet og fortsatt økning i antall henvendelser fra foreldre og andre.

I 2013 var det 271 som kontaktet FUB på telefon eller e-post. Det er flest foreldre som henvender seg, men også ansatte i barnehage eller administrasjonen av barnehager. Foreldrene henvender seg mest om lav bemanning og bekymringer om samarbeidet med barnehagen. Det veiledes også hyppig om de lovbestemte foreldrefora og etablering av lokale FUB.

Å arbeide for å få en bemanningsnorm i barnehagen har vært en av hovedsakene for FUB dette året. FUB er tilfreds med at departementet tok dette inn som en politisk bestemmelse i den siste Stortingsmeldingen, Framtidens barnehage.

Arbeidet med oversettelser fortsetter, og både ressursheftet, mobbebrosjyren og informasjonsfolderen vår er nå oversatt til engelsk, arabisk, polsk, urdu og somali. Vi har også en del materiell på samisk. Oversettelsesarbeidet fortsetter

parallelt med utarbeidelsen av nytt materiell. I år har vi utarbeidet fem nye plakater for barnehagepersonell om fem sentrale temaer: foreldresamarbeid, tilvenning, vennskap, mangfold og kvalitet. Plakatene og revidert informasjonsbrosjyre er sendt ut til alle landets barnehager.

Det er avholdt fire utvalgsmøter hvorav ett i Kautokeino med studiebesøk både på Sametinget og på Samisk høgskole. Et høydepunkt var også besøk i Beahcedievvá mánáidgárdi/ samisk barnehage som hadde opplegg med reindrift og samisk kultur for barna ute i Heammogieddi.

I november arrangerte FUB konferansen "Barns trivsel" på Gardermoen for 120 deltakere. Konferansen fokuserte spesielt på faktorer som har betydning for barnas trivsel i barnehagen, og det ble blant annet løftet fram hvordan barna selv mener de har det og juridiske forhold.

FUB hadde fram til sommeren 2013 samarbeid med Trygg Trafikk om nyhetsbrev. Vårt samarbeid vil fortsette framover.

Dette året har FUB dessuten hatt internasjonal kontakt. Vi har deltatt på fagkonferanser i København og Tallin og hatt møte med representanter fra Finland og Australia i Oslo.

FUBs virksomhet 2013

FUBs resultatmål og tiltak gitt i tildelingsbrevet for 2013:

"FUB er et selvstendig rådgivende organ for departementet i saker om samarbeid mellom hjem og barnehage. FUB skal arbeide for et godt samarbeid mellom hjem og barnehage og skal ivareta foreldrenes interesser i barnehagesammenheng. FUB skal videre, gjennom informasjon og veiledning overfor foreldrene, styrke foreldreengasjementet og foreldreinnflytelsen i barnehagen.

Hovedmålet for FUB er at samarbeidet mellom barnehage og hjem skal bidra til at alle barn i barnehage får et best mulig tilbud. Et tilbud som ivaretar barns behov for omsorg og lek, og fremmer læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Et godt samarbeid kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller og skape en god overgang fra barnehage til skole.

For å nå dette målet skal FUB i 2013:

- være et rådgivende organ for Kunnskapsdepartementet i saker som gjelder samarbeid mellom hjem og barnehage
- drive informasjonsarbeid og veiledning overfor foreldre med barn i barnehage, barnehageansatte og kommuner om verdien av samarbeid med foreldre for arbeidet i barnehagen
- være i dialog med relevante organisasjoner og institusjoner"

I henhold til tildelingsbrevet fra departementet har FUB 6 resultatmål for 2013:

FORELDREUTVALGENE FOR GRUNNOPPLÆRINGEN OG BARNEHAGENE

Postboks 9360 Grønland, 0135 Oslo | Besøksadresse: Schweigaards gate 15 B, Oslo Sentrum | Telefon: 22 05 90 70
Faks: 22 05 90 71 | Org.nr.: 989 628 011 | post@fug.no | post@fubhg.no | www.fug.no | www.fubhg.no

1. FUB skal i sin rolle som rådgivende organ for Kunnskapsdepartementet, herunder Utdanningsdirektoratet, bidra aktivt med synspunkter på aktuelle saker.

FUB har ved flere anledninger bidratt med synspunkter i aktuelle saker til departementet og utdanningsdirektoratet:

- Veileder om sorg og kriser i barnehagen
- Stortingsmelding 24: Framtidens barnehage
- Veileder til forskrift om miljørettet helsevern
- Beredningsplanlegging i barnehager
- Forslag til endringer i barnehageloven (om politiattest og tjenestedata)
- Forslag til ny rammeplan
- Høringer på Prop 1 S (Statsbudsjettet) for 2014
- FUB har hatt møte med Udirs direktør Petter Skarheim, og har hatt flere uformelle og formelle møter med Utdanningsdirektoratet om utvikling av materiell, kvalitet og rammeplanen
- FUB har deltatt på Nasjonalt barnehageforum (NABAFO) 20. juni 2013
- FUB hadde dialogmøte med kunnskapsminister Kristin Halvorsen i Kunnskapsdepartementet 6. juni.

2. FUB skal gjennom informasjon og veiledning, bidra til å styrke kompetansen til ansatte i barnehager, foreldre (og særlig foreldretilitsvalgte) og kommuner om samarbeidet mellom barnehage og hjem.

- FUB har i 2013 mottatt 271 henvendelser på telefon og e-post. Det var 139 henvendelser på telefon og 132 på e-post som er en økning fra året før. Temaene som flest henvender seg om er som følger:
  - o Foreldre som er bekymret for bemanningen i barnehagene
  - o Spørsmål om samarbeid hjem – barnehage
  - o Spørsmål om hvilke muligheter foreldre i barnehagen har til å påvirke i barnehagen gjennom foreldreråd og samarbeidsutvalg og informasjon om å starte lokale foreldreutvalg
- FUB sender ut nyhetsbrev ca. annenhver måned
- FUB har holdt til sammen 43 foredrag på ulike arenaer for det meste i kommuner og i barnehager, høgskoler og fylkesmenn. FUB har også holdt foredrag på større barnehagekonferanser i Trondheim og Kristiansund. Temaer har vært samarbeidet hjem – barnehage, mobbing i barnehagen og om lokale foreldreutvalg. Foredragene holdes primært av sekretariatet, men også av utvalgsmedlemmene.
- FUBs nettside oppdateres stadig og her legges det ut både nyhetsstoff om FUB og relevant informasjon om barnehage
- I mai gjennomførte FUB en undersøkelse om vikarbruk blant styrere og foreldre
- FUB sendte i oktober brev til alle kommuner i Norge om å styrke foreldrenes medvirkning i barnehagen

FORELDREUTVALGENE FOR GRUNNOPPLÆRINGEN OG BARNEHAGENE

Postboks 9360 Grønland, 0135 Oslo | Besøksadresse: Schweigaards gate 15 B, Oslo Sentrum | Telefon: 22 05 90 70
Faks: 22 05 90 71 | Org.nr.: 989 628 011 | post@fug.no | post@fubhg.no | www.fug.no | www.fubhg.no

3. FUB skal medvirke til at foreldre, uavhengig av bakgrunn, engasjerer seg i samarbeidet mellom barnehage og hjem.

- 15. november arrangerte FUB sin tredje konferanse. Konferansen ble kalt "Barns trivsel" og 120 barnehageforeldre deltok. Hovedmålet med konferansen var å øke foreldreengasjementet og gi motivasjon i foreldrerollen. Innholdet var foredrag om mobbing, "de stille barna", medvirkning og juss. Kulturinnslag med dans og sang og Cafédialog var også en del av konferansen. Hovedforedragsholdere var Ingrid Lund, Monica Seland og Jon Christian Fløisvik Nordrum.
- Det er stor etterspørsel fra barnehager og kommuner om å få tilsendt FUBs ressurshefte om samarbeidet mellom hjem og barnehage. Alle brosjyrer og hefter er tilgjengelig på nettet.
- Høsten 2013 hadde FUB utsending til alle barnehager: Revidert informasjonsbrosjyre til alle foreldre og fem nye plakater ble sendt alle barnehager. Det har også vært mange etterbestillinger av disse.
- Etter vårt besøk i Finnmark i april, har FUB løftet fram det samiske perspektivet i flere sammenhenger, spesielt har FUB satt fokus på behovet for mer materiell på samisk og økt behov for flere samisktalende pedagoger
- I tillegg til samisk og nynorsk har vi fortsatt med oversettelser av brosjyrer og hefter til engelsk, urdu, arabisk, polsk og somali.
- FUB har holdt to foredrag ved Urtehagen private skole for fremmedspråklige mødre til barnehagebarn

4. FUB skal sørge for å bli kjent hos relevante aktører.

FUB har i året som er gått, utvidet vårt samarbeid med relevante aktører. Vi har faste møter med NAFO, Utdanningsforbundet og Barneombudet. I tillegg har vi regelmessig kontakt med Buf-dir, Fagforbundet, PBL, KS, Voksne for barn, Unicef og Trygg Trafikk. Vi har også kontakt med de største barnehageeiere og andre organisasjoner. Dessuten tar vi jevnlig kontakt med fylkesmennene og høgskoler/universiteter.

FUB har også bidratt som foredragsholder og/eller paneldebatter bl.a. hos IKO, høgskoler, Fylkesmannen, Utdanningsforbundet og Kanvas.

FUB har deltatt med stands på Sørlandske lærerstevne og skolemøte Rogaland.

5. FUB skal ta initiativ til å delta i relevante arbeids- og referansegrupper, og ved behov, ta initiativ til opprettelse av nye grupper.

I 2013 har FUB deltatt i følgende i arbeids- og referansegrupper:

- Arbeidsgruppe for manifest mot mobbing: utvalgsmedlem Hege Oftedal. Stedfortreder er rådgiver Lou Cathrin Norreen
- Gruppe for evaluering av gratis barnehagetilbud til 5-åringer:

- utvalgsmedlem Hege Oftedal. Stedfortreder er rådgiver Åse-Berit Hoffart
- Referansegruppen GLØD (Kompetanse 2020): utvalgsmedlem Dagfinn Bell. Stedfortreder er rådgiver Åse-Berit Hoffart
- Referansegruppen for revidering av rammeplan for barnehagens innhold og organisering: leder Lena Jensen. Stedfortreder: Lou Cathrin Norreen
- Referanse gruppe for kvalitet i barnehagen: leder Lena Jensen. Stedfortreder: Lou Cathrin Norreen
- Jury for årets forbilde: utvalgsmedlem Honoratte Muhanzi Kashale
- Referansegruppe for GLØD i Sør-Trøndelag: utvalgsmedlem Dagfinn Bell.
- Referansegruppe for GLØD i Rogaland: utvalgsmedlem Hege Oftedal
- Rådet URLU (Utdanningsdirektoratets råd for likeverdig utdanning): utvalgsmedlemmene Dagfinn Bell er medlem og Hege Oftedal er varamedlem.(utvalget har diskutert sin deltakelse i gruppen og foreløpig bestemt å inntil videre ikke delta fast)
- Universitets-og høgskolerådet: Gro Hexeberg Dahl
- Referansegruppe for fagskoleutdanning: rådgiver Lou Cathrin Norreen
- Samarbeid med Senter for IKT i Utdanningen: rådgiver Lou Cathrin Norreen
- Referansegruppe for forskningsprosjektene:
  - o 1) "Better provision for Norway's children in ECEC"
  - o 2) "Searching for qualities"
 I regi av Høgskolen i Oslo og Akershus (fra 2013): leder Lena Jensen
- Arbeidsgruppe for utarbeiding av ny skole og barnehageplan i Hvaler kommune: rådgiver Åse-Berit Hoffart.
- Nasjonal rådgivningstjeneste for barnehage- og skoleanlegg: utvalgsmedlem Dagfinn Bell
- Referansegruppe for ny forskrift for helsestasjonene: rådgiver Åse-Berit Hoffart
- Arbeidsgruppe om den nasjonale barnehagedagen sammen med Utdanningsforbundet og Fagforbundet. Dette året markerte FUB seg tydelig i samarbeidet og markerte seg i flere rikskanaler: rådgiver Åse-Berit Hoffart
- Arbeidsgruppe i samarbeid med Bufdir om å utarbeid en veileder for barnehageansatte om "Barn og brudd": rådgiverne Åse-Berit Hoffart og Lou Cathrin Norreen

Dette året fullførte vi prosjekt: "Voksne som rollemodeller" sammen med Trygg Trafikk. Vi kommer til å fortsette samarbeidet med Trygg Trafikk i 2014, FUG vil også delta i dette samarbeidet.

FUB har arrangert workshops for barnehagestyrere om kvalitet.

Vi har samarbeidet med Pedlex og gitt gjensidig innspill på aktuelle temaer.

6. FUB skal aktivt utvikle nordisk og internasjonalt hjem-barnehage-samarbeid.

I 2013 har FUB for første gang knyttet internasjonale kontakter. FUB deltok ved konferansen "Små barns institusjons- og hverdagsliv" i regi av Aarhus universitet i København i juni og "Values, culture and contexts" arrangert av EECERA i Tallin i august, der vi også holdt foredrag. FUB har også hatt møte med "Hem och skola", den finsk-svenske foreldreforeningen og en forsker fra Australia. Videre var FUB deltakere på "Approaches in Nordic ECEC research: Current research and new perspectives, en konferanse i regi av ECEC.

Det internasjonale engasjementet har vært noe av bakgrunnen for FUBs planlegging av studietur til Finland i 2014

Oppsummering

FUB har nå vært i funksjon i tre år og utvalget går inn i sitt siste arbeidsår. Henvendelser og aktivitet for øvrig viser et sterkt engasjement hos foreldrene, spesielt temaet om bemanning i barnehagen. Mange steder i landet dannes det lokale foreldreutvalg som er viktige pådrivere i barnehagesaker i kommunene. Utvalget har også dette året hatt en høy aktivitet og blant de sakene FUB har markert seg mest med, har vært bemanning, mobbing i barnehagen og samiske barn.

Utvalgsmedlemmene er aktive og markerer seg godt med sitt arbeid.

Det arbeides bredt for å nå ut til målgruppene nevnt i tildelingsbrevet. Den brede aktiviteten har medført at antall henvendelser fortsetter å øke.

FUB ønsker at et hovedarbeidsområde framover fortsatt skal være å bistå barnehagene og kommunene med å etablere lokale foreldreutvalg.

Aktiviteten i utvalget samsvarer godt med resultatmålene for 2013.

Del III Samarbeid mellom FUB og FUG

Hele barnet hele løpet

FUB og FUG har i fellesskap et prosjekt som løfter foreldreperspektivet i barnehage og skole. Prosjektets mandat er å finne fram til hvilke faktorer som fremmer et godt læringsmiljø og som også fremmer samarbeidet med foreldrene.

I prosjektperioden over tre år ønsker vi å se nærmere på læringsmiljøet og følger barn og foreldre fra siste året i barnehagen inn i første året på skolen. Prosjektet vil involvere barn, foreldre og ansatte både i barnehage og skole og vil gi oss informasjon og kunnskap fra begge miljøene. I prosjektperioden ønsker vi å se nærmere på betydningen av barns læringsmiljø. Universitetet i Agder vil bidra med både kvantitativ og kvalitativ forskning.

Med bakgrunnen i departementets strategi "Fange opp – følge opp" og "Tidlig innsats", mener FUB/FUG at det er viktig å se nærmere på hele miljøet rundt barnet og å få vite hvilke tiltak som har betydning. Formell og kvantifiserbar måloppnåelse for barn vektlegges i stadig større grad i plandokumenter knyttet til

barnehage og skole, mens de grunnleggende forutsetningene og rammene rundt barnets læring ikke blir tilgodesett tilsvarende. FUB og FUG ønsker å styrke balansen i dette bildet. I denne omgang er prosjektet begrenset til overgangen fra barnehage til skole.

Opplæring handler ikke bare om deltakelse i yrkeslivet, men favner mye videre i form av opplæring i demokratiske prosesser, respekt for menneskerettighetene og ivaretagelsen av miljøet, jfr formålsparagrafen for barnehage og skole. I prosjektet ønsker FUB og FUG sammen med barnehage og skole å sette fokus på systemisk arbeid framfor individrettede tiltak i barnas læringsmiljø. Både barnehageloven og opplæringsloven fastslår at barns miljø skal motarbeide alle former for diskriminering som for eksempel mobbing. Å bli møtt med respekt og likeverd legger et avgjørende grunnlag for utvikling og læring hos barn.

Prosessen skal innebære rom for refleksjon i alle ledd slik at utviklingen av ny kompetanse og ferdigheter skjer innenfra.

Høsten 2013 er det knyttet kontakt med fire barnehager i Kristiansand og gjort avtaler med 8 barn og deres foreldre i hver av barnehagene. Det vil våren 2014 bli gjennomført 4 gruppeintervjuer med barna, samt 4 enkeltintervjuer. FUG er opptatt av å tydeliggjøre både foreldrestemmen og barnas stemme i læringsmiljøet. Det er i tillegg flere mindre prosjekter som har koblet seg på prosjektet, blant annet en master oppgave som vil se på i hvilken grad sårbare barn blir tatt vare på i overgangen mellom barnehage og skole.

Resultatmål for sekretariatet for FUB og FUG

Sekretariatet skal videreutvikle, i samråd med utvalgslederne, en felles forståelse for sekretariatets og utvalgenes roller

I FUB har det regelmessig vært tatt opp på utvalgsmøtene om det er samsvar mellom forventninger og hva partene bidrar med. Dette har vært gode og konstruktive diskusjoner.

FUG har utviklet et dokument som omhandler samarbeidet i utvalget og mellom utvalget og sekretariatet. Det ble gjennomført en vurdering av arbeidet på et utvalgsmøte, og tilbakemeldingene var gode.

Sekretariatet skal sørge for at møter i utvalgene og annet arbeid i regi av utvalgene er godt forberedt, herunder at saksdokumenter foreligger i rett tid og med høy kvalitet.

Saksdokumenter er blitt lagt ut en uke før møtene avholdes. Det har ikke vært tatt opp mangler ved dokumentene eller rutinene i noen av utvalgene.

Sekretariatet skal i samråd med utvalgene velge ut sentralt informasjonsmateriale som oversettes til samisk og de største minoritetsspråkene, etter en vurdering av tilgangen på slikt materiale fra andre ressurser

FUB og FUG har i 2013 oversatt materiell til samisk, engelsk, arabisk, polsk, urdu, somali, russisk og latvisk. Det arbeides med egen nettside på samisk for FUG.

FUGs arbeidsutvalg og kontorsjefen har hatt møte med representanter for Sametinget, Samisk høyskole, Samisk videregående skole i Kautokeino og representanter fra FAU på Kautokeino skole. Det ble også gjennomført møter med representanter fra Alta kommune og Komsa skole i Alta, her var tema skolesituasjonen for samiske elever utenfor forvaltningsområdet.

Kommunikasjonsarbeidet i FUG og FUB (2013)

Kommunikasjonsarbeidet i FUB og FUG har skjedd i tråd med utvalgenes vedtatte strategier for media, nett og sosiale medier, samt proaktive medieplaner 2013.

Mediearbeidet i FUG

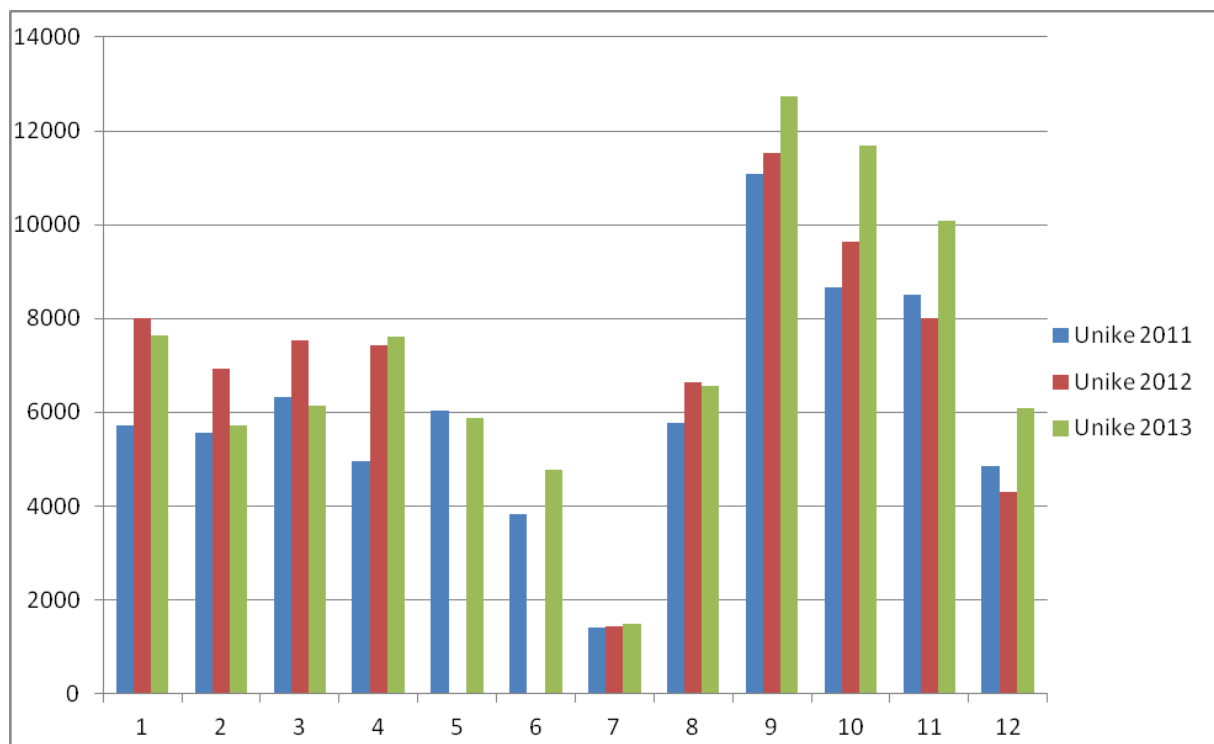
FUG har håndtert 100 mediesaker totalt i 2013, noe som er en økning med 20 fra året før. 16 av sakene har vi initiert selv. Den forrige FUG-lederen har vært i media 77 ganger, mens den nye lederen, som tiltrådte 15. oktober, rakk ca 20 intervjuer før årsskiftet.

De fleste mediesakene har handlet om fri utenom skoleferiene, mobilbruk i timen, bursdagsinvitasjoner, inneklima, mobbing og kommunikasjon mellom hjem og skole. Den forrige lederen deltok i NRK Debatten om skolefri og stilte i stor VG-sak om å være rollemodell når det gjelder mobbing. Også den nye lederen er i ferd med å bli godt etablert i redaksjonenes bevissthet.

FUGs nettsider

Trafikken har slått alle rekorder i september, oktober, november og desember, med toppmåned **september** der i alt 12.730 unike brukere var innom. Derimot var trafikken noe lavere i februar, mars og april sammenlignet med 2012. Det kan skyldes at kommunikasjonsrådgiveren var i permisjon store deler av januar og februar. Snittet er på 7200 unike brukere pr. mnd, som er omtrent som året før.

Vi har ikke helt oppnådd målet i 2013-strategien om 9000 unike brukere i snitt. Det er likevel grunn til å være optimistiske med hensyn til høst-tallene.

Det er sendt ut 8 nyhetsbrev på e-post fra FUG i 2013 med link til saker fra nettsiden.

Nettsidene har også blitt markedsført gjennom foredrag, utsendinger og på Foreldrekonferansen.

Vi har skrevet noen flere nyhetssaker på nynorsk.

Den samiske delen av nettsiden har vært stengt siste året og det jobbes med å få ferdig et nytt samisk rammeverk med innhold som kan lenkes til den norske hjemmesiden.

Utforming

FUG har ivaretatt prinsippet om universell utforming på fug.no med blant annet verktøy for tekstoppløsning og mulighet for økt skriftstørrelse. Alle maler for nettstedet er validert i henhold til anbefalt W3C-standard og dermed tilrettelagt for skjermleseutstyr og annen spesialtilpasning for alle brukere.

I november ble nettsiden mobiltilpasset i henhold til Difis krav.

FUG på Facebook og Twitter

I 2013 har vi fått 700 flere "likere" på Facebook, og det har skjedd ubetalt. Totalt er det 1777 "likere". Dette er bra, men vi tror likevel potensialet er større. Derfor vil vi i 2014 vurderer betalt annonsering i et par måneder.

FUG fikk opprettet en Twitterprofil 1. mars 2013 og har pr. nå 525 følgere.

Det er et mål å bidra enda mer til åpenhet, dialog og debatt med skoleforeldre og andre på FUGs Facebook- og Twitterkontoer.

Mediearbeid for FUB

I løpet av 2013 har FUB håndtert i alt 41 mediasaker, som er en liten nedgang fra året før. 10 av disse har vært egeninitierte. De fleste sakene har handlet om bemanning, vikarbruk, kutt i barnehagebudsjettene i kommune, mobbing og sikkerhet.

Blant de sakene som fikk mest mediefokus i 2013, var bemanningsnormen før og under behandlingen av Stortingsmelding nr. 24 og i forbindelse med Barnehagedagen.

FUB lagde sin egen undersøkelse om vikarbruk og informasjon til foreldre som VG fikk eksklusivt i juni (nettutgaven). FUB-lederen deltok to ganger i TV2s God morgen. Fem nye plakater fikk også dekning og stor spredning via ANB.

FUBs nettside

Nettsiden har gradvis blitt bygget ut med nytt fagstoff, publikasjoner og nyheter.

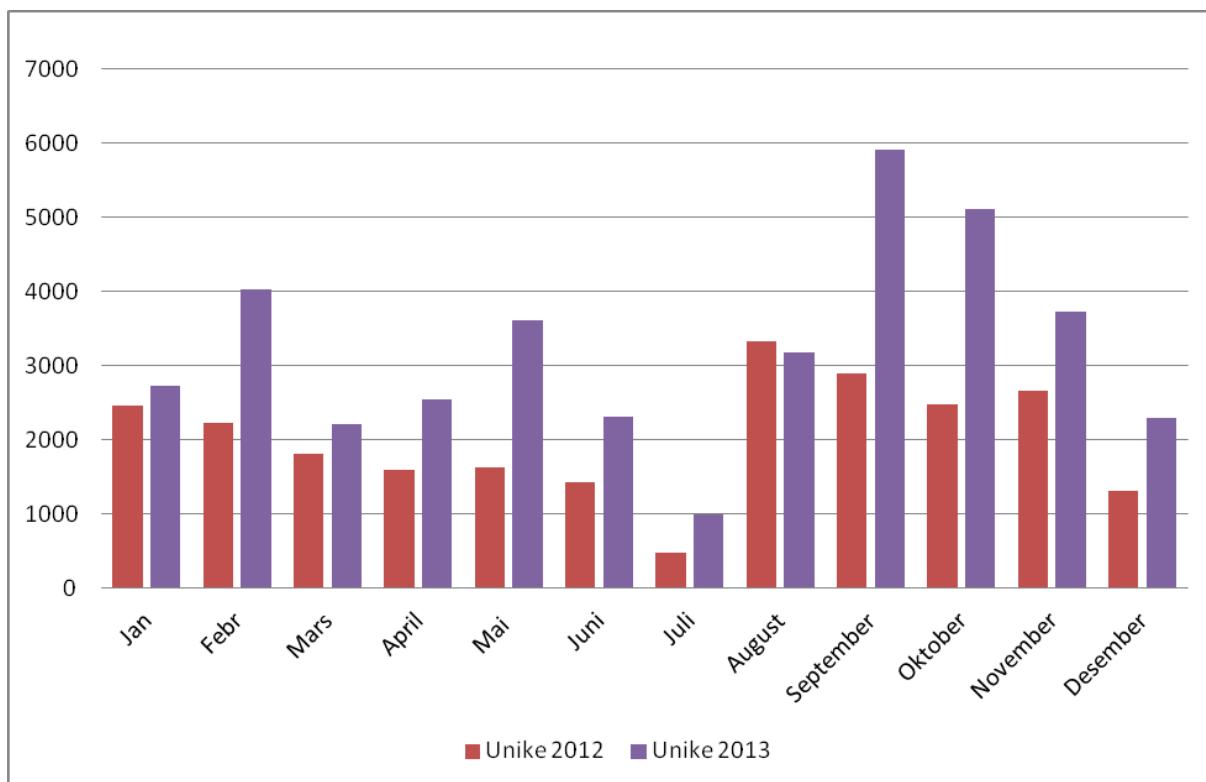
Vi har ikke lyktes helt med å nå målet om 4000 unike brukere i snitt, slik målet var. Men fra å ha 2031 unike brukere i snitt i 2012, er vi nå oppe i **3219 unike** i snitt i 2013.

Toppmånedene har vært **februar, september og oktober**.

Det har vært sendt ut seks nyhetsbrev med lenke til saker på FUBs nettside.

I november ble nettsiden mobiltilpasset i henhold til Difis krav.

Nettstedet har i 2013 blitt markedsført gjennom nyhetsbrev, i foredrag, på stands, ved produkter, i media, på FUBs Facebookside og i annet materiell.

FUB på Facebook og Twitter

FUB har fått 700 flere "likere" i løpet av året, og teller nå 988. Vi annonserte i to måneder ved årsstart, noe som hjalp. Vi har likevel ikke nådd målet om 1500 venner i 2013.

Vi tror potensialet er større og ønsker derfor å annonsere for å skaffe flere FB-venner også i to måneder i 2014. Målet er å drive mer trafikk inn til nettsiden.

Både nettsiden og FB-siden er blitt markedsført på Foreldrekonferansen, i foredrag og gjennom utsendinger.

I november vedtok FUB å etablere en Twitterprofil. Den ble opprettet 10. januar 2014.

Det er et mål å bidra enda mer til åpenhet, dialog og debatt med skoleforeldre og andre på FUBs Facebook- og Twittersider.